

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 v za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primeren popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrta leta 2 kroni; ista naj se pošilja Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Vlada hoče boj!

Splošno prepričanje je, da se nemštvo na Spodnjem Štajarskem vzdržuje samo s pomočjo avstrijskih vlad. To lažinemštvo bi kar čez noč izginilo, če bi vlada odpravila vse krivice, katere dela Slovincem zlasti z uvažanjem nemškosrbo ritih uradnikov na Spodnje Štajarsko. V istem hipu bi tudi prenehal obžalovanja vredni boj, katerega smo prisiljeni bojevati z našimi posili nemštvom.

Toda rojaki, vedite, avstrijska vlada nam je zadnje dni na jasn način povedala, da miru in napredka na Spod. Štajarskem ne bo. Povedala nam je, da hoče nove ljute boje, v katerih bode — kakor doslej, zaveznica Nemcev.

Vlada je namreč doslej naše nemštvo štela za geslom, naj se varuje dosedanje posestno stanje. S tem je hotela reči, da bode dotlej, dokler bode pri krmilu, pustila vse pri starem in da bode uradniška mesta v slovenskih krajih zopet izpolnjevala z nemškimi uradniki, ako so bili na teh mestih tudi doslej Nemci. Tega načela pa mi nikdar nismo odobrili, ker nemške posesti v slovenskih krajih nikdar nismo priznali in je nikdar ne bomo. Že petdeset let glasno ugovarjamo zoper krivice, ki se nam gode s tem, da so se vtihotapljali v slovenske kraje zagrizeni nemški uradniki. Ker smo to krivico zmiraj označili kot krivico in nikdar ne izrazili svoje odobritve tega prokletstva vrednega početja, vsled tega so posedovali Nemci ta važna uradniška mesta le silovitim potom in kradoma vkljub protestu Slovencev. S tem se pa nikdar ni ustanovila glede uradniških mest v slovenskem delu dežele mirna posest za Nemce. Z načelom, da se tako nikdar priznana posestno stanje v prid Nemcev vzdrži kot nekaka pravica Nemcev, napoveduje nam vlada le nov boj,

katerega bomo neizprosno s vsemi sredstvi bojevali tudi nadalje.

Nečuvčen rop nasproti Slovincem je n. pr. nastavljanje nemških uradnikov v slovenskem okraju okrožnega sodišča celjskega. Tudi zadnji teden se je zopet imelo odločevati o tem, ali se bo dalo Slovincem novo zausnico z zasedenjem dveh izpraznjenih svetniških mest. Nihče ni mislil na to, da bi vlada utegnila vzdrževati staro krivično stanje. Nihče ni mislil, da bode ta obe svetniški mesti dobila Nemca. Misli se je, da si bode vlada pomagla na tak način, da bo Slovincem vzela eno izmed teh mest, drugo pa gotovo dala slovenskemu prosilcu, za katerega ni mogla biti v zadregi. Vlada je pa na nečuvčen način prezrla slovenske zahteve. Imenovala je za obe mesti nemška uradnika.

Te krivice Slovenci nikdar ne bomo odobrili. Zoper imenovanje nemških dež-sodnih svetnikov Mulleya in Kotziana slovesno protestujemo. Ti imenovanji smatramo za napoved novega boja vlade nasproti Slovincem v prid spodnještajarskemu lažinemštvu in v tem boju bomo z vso odločnostjo vztrajali in si vzeli za doščenje na onih, v kojih prid se je to novo lopovstvo zgodilo.

Toda Körberjevi vladi ni zadostovalo, da nas je poniževala in oškodovala na podlagi tega lopovskega načela o čuvanju izsiljene nemške posesti. Udarila nas je zadnji teden v izrecnem protislovju s sicer od nas nikdar ne odobrenim načelom čuvanja stare posesti. Ker ji za nadaljnje ropanje slovenskih pravic to načelo ni bilo ugodno, postala mu je nezvesta ter je to načelo v isti uri, ko ga je na eni strani zoper nas uporabila, na drugih krajih opustila, kjer se je govorilo za nas.

Vlada je v istem hipu, ko je imenovala vkljub našemu protestu v Celju zopet le nemške kompetente pri sodišču, v Konjicah in Mariboru

na izpremenjeni notarski mesti, ki ste bili do sedaj slovenska posest, imenovala zagrizena nemška kompetenta za notarja Vilibalda Swobodo in dr. Haasa.

S tem je Körberjeva vlada storila drzen ulom v priznano slovensko posest in dokazala, da nji komoda načela uveljavlja le tam, kjer so Nemcem ugodna, kjer bi pa bila ugodna ista njena načela za nas, tam jih v istem hipu na glavo postavi.

S tem je napovedala Körberjeva vlada spodnještajarskim Slovincem očiten boj na življenje in smrt v prid nemškemu odpadništvu, katero le nemško uradništvo štiti.

Ta napovedani boj smo pa, če na svojo narodno čast kaj držimo, dolžni izpolnjevati z vso brezobzirnostjo in z vsemi sredstvi. Ta krivica mora biti maščevana na onih, v prid kojih se je zgodila. S podvojenimi silami v boj zoper naše gnjilo nemštvo in njega zaveznico, Körberjevo vlado.

Bodočnost naše mladine.

(Sodba slovenskega akademika o akademskem študiju.)

I.

Abiturijentje si bodo morali kmalu izvoliti svoj bodoči poklic, ker so pa sedaj vsi akad. poklici prenapolnjeni, je to stvar velike važnosti. Tisti, ki se ne bodo odločili za kak poklic te vrste, imajo še najboljšo perspektivo za bodočnost, ker se sedaj stremi za tem v vseh uradih vpeljati kot pogoj sprejema gimnazijalno maturo in se s tem tudi število prosilcev za taka mesta zmiraj zmanjšuje. Prometne razmere, ki jih imajo pričakovati od novo zgrajenih železnic v alpskih deželah, spopolnjevanje naših poštinih razmer itd. so vzrok, da so razmere tudi v teh poklicih prav ugodne. Prav ugodne so tudi razmere tistih

LISTEK.

Na prijateljevem grobu.

Kakó bi zabil to gomilo,
Kjer blago tvoje spi srce...“
S. Gregorčič.

Težke jesenske megle so se leno vlačile ob vzhodu gore in zastirale pogled na že rumeneče bukove. Na opeko na mojo postrešno sobico, v kateri sem prebil letošnje prijetne počitnice, je enakomerno in uspavajoče padal tisti dolgočasni dež, ki v neprekidanih nitih curlja z oblakov in je najzanesljivejši znanilec bližajoče se jeseni. In ko sem se ozrl skozi ozko strešno lino, ali se morda vendar kje pokaže kos modrega neba, sem videl na cerkvenem stolpu goste trope lastavic, ki so se zbirale za odhod v toplejše kraje. Sedale so na stolpove okrajke; se spuščale zopet v zrak in zopet počivale; potem pa se je kakor na enotno povelje spustila črna truma v zrak, poletela parkrat za slovo okoli zvonikove strehe in nato kmalu izginila v daljavi. Živo me je spominjalo to, da tudi meni dotekajo dnevi bitvanja v domovini in da bo treba odriniti tja, kamor me je porinila usoda, da služim kruh sebi in svoji družini. Poprej pa sem še hotel

posetiti gomilo, pod katero spi nevzdravno spanje prijatelj, ki ga je ljubilo toliko ljudi, kakor malo koga...

Tam ob glavni cesti zunaj trga leži žalsko pokopališče s cerkvico sv. Kancijana. V trgu je še vrvelo nemirno gibanje hmeljeve borze. Tusem pa ne sega hrepenenje po zemeljskem blagu in mrtvih Žalčanov ne vznemirjajo vesti o padajoči in rastoči hmeljevi ceni.

Par znamenitih grobov hrani žalsko groblje. Ob cerkvenem zidu zaznamenuje spomenik iz črnega sienita gomilo dvojice Janičeve, v koje hiši je imela narodna zavest in gorko rodoljubje toplo zavetje v časih, ko je še drugod dremalo narodno gibanje. Sredi groblja počiva Janez Hausenbichler blaženega spomina, ki je nekaj s svojo krepko individualnostjo in markatno osebnostjo vodil slovensko politiko savinjske doline in kateremu je nehoté sledil vsakdo, ki je nosil pošteno srce v svojem telesu. Malo za njim se dviga masiven spomenik, ki ga je slovenska hveležnost postavila ustanovniku savinjskega hmeljarstva Bilgerju. To je lep znak slovenske kulture, da so hvaležni hmeljarji tujcu nekje iz Virtemberškega, ki je odprl Savinjanom nov vir blagostanja, ovekovečili njegovo zaslugo z lepim spomenikom in poštenim slovenskim napisom.

Ob zidu, ki obdaja pokopališče, pa je našel svoje počivališče on, ki me je zvalil tu sem. Pred železno ograjo, ki obdaja grobnico, sem postal in nemo sem zrl na široki spomenik. Tedaj se je prikradel za trenotek mrkel solčni žarek izza oblaka in posijal, da se je zasvetil zlati napis „dr. Hinko Šuklje“. Na kameniti plošči so stale tri vaze s svežimi cvetlicami, ki jih je ljubčar roka postavila na grob. Eno je bil prevrnil jesenski veter; pobral sem jo in postavil na njeno mesto. Dolgo sem stal ob grobu in mislil nanj, ki ga krije mrzli kamen. Zakaj si moral tako rano leči pod grudo?

Pred letom dni sva še skupaj sedela na koncertu mladih dijakov in tedaj si sanjal o lepem življenju, ki te je čakalo. A zavistna usoda ti ga ni privoščila; samo okusiti si ga smel in srla te je, kakor izruje zimski burja hrast in ga telebne na tla. Topli jug, ki te je večkrat poprej okrepil, te ni mogel več rešiti in mrtvec si se vrnil v domovino, ki ti je bila tako draga.

Srce mi je polnila žalost, ko so te polagali v grob, in ko me je poletje privedlo domov, sem te zaman iskal, kjer sem te sicer vedno našel. Zopet sem sedel v isti dvorani kakor pred letom in poslušal umotvor mladega slovenskega muzikarja po božji milosti, a zaman se je oziralo

ki izvršujejo kurze za abit. na trgovskih šolah. Že precej slabše imajo tisti, ki se odločijo za kak akad. poklic. Manjše strokovne visoke šole, kakor n. pr. za poljedelstvo, živinozdravniška šola, rudniška akademija, nudijo splošno še dobro, deloma prav izvrstno bodočnost, vendar niso ti poklici toliko razširjeni, da bi mogli mnogo slušateljev odvrniti od prenapolnjenih fakultet in povzročati, da bi se jih zamoglo večje število poriniti kakemu teh poklicov. Razmeroma ugodne so še razmere na tehniki, sicer ne na vseh strokah iste, vendar v večji večini; radi tega je tudi mnogo slučajev, da delajo abiturientje gimnazij, lahki, več ali manj samo formalni dopolnjevalni izpit za studije na tehniki. Mnogo slabše so razmere za dijake univerz; ako se ne oziramo na teologično fakulteto, dajo se ostale razdeliti tako-le: 1. filozofija, 2. jus, 3. medicina.

Isti, ki sedaj proučujejo filozofijo, ali se bodo temu studiju v prihodnjih letih posvetili, imajo večinoma prav ugodne avspicije.

Slabše imajo juristi, vendar še ne toliko isti, ki sedaj prihajajo na studije, ker je pričakovati v kratkem času regulacijo plač avskultantov in je vračunanje aktivitetnih doklad s pokojnino le še prašanje časa in mnogo starejših gospodov itak samo na ta moment čaka, da vložijo svoje prošnje za pokojnino, s tem je pa zopet odprt avancement.

Medicina, pred kratkim še fakulta, v kateri je velik odstotek abitur. iskal srečo in bogastvo, je sedaj studij brez upov. Na Dunaju samem je črez 1000 zdravnikov, kojih letni dohodki ne dosežejo svote 600 goldinarjev. V vseh večjih mestih je naval mladih zdravnikov, ki se leta in leta pehajo po bolnišnicah, ker ne dobe primernega mesta. Kakor znano je studij medicincev najdaljši (povprečno 6 let), radi tega je rekel pred kratkim neki ugleden zdravnik sledeče: „Medicinec mora imeti troje, to je: 1. Potrpežljivost, 2. izvrstno zdravje, 3. zelo mnogo denarja, drugače ne bo iz njega nikoli nič.“

Naj bodo abit. srečni v izvolitvi prihodnjega stanu svojega! Težko je namreč voliti, tudi če se je samo treba odločiti, kaj da je manj ugodno.

Jan V. Lego, apostelj Slovencev.

Črtica na slavo njegove 70 letnice.

II.

Učitelj je učitelju baje najstrožji kritik, pa tu ni bilo kritike, tu je zavzemalo njeno mesto občudovanje. Dovršen vzor biti bi mogla vsakemu učitelju njegova vestna, da preskrbna priprava za vsako uro; razdelitev gradiva in časa; način predavanja in rad vse ljubezen in koprnenje, s katerim je učil; navdušenje, katero se

oko po tvoji junaški postavi. Semkaj sem moral priti se posloviti od tebe! Pravili so mi, da si ob strani svoje drage pogosto hodil gledat, ko so delali zadnje bivališče tvojim bodočim sorodnikom. In sedaj si se ti prvi vselil vanj; tega pač nisi mislil tedaj, ko ti je cvetel maj življenja, saj je sicer mladim usojeno bivanje nad zemljo, ne pod zemljo! In mlad si še bil, ko si moral leči v grob. Izkopal bi te iz njega, ako bi te mogel obuditi, a ločil si se za vedno. Nad tvojim grobom bdi bogata ljubezen, ker te je ljubilo toliko ljudi kakor malo koga. Pred veličanstvom tvoje smrti je umolknil celo celjski podivjani nemškutarski fanatizem, ki se je molče uklonil mrtvemu sinu slovenskega naroda; kdaj se ukloni živemu narodu, to je odvisno od nas, ki smo ostali... Toda treba je misliti na odhod in posloviti se moram. Ne odhajam za vedno; kadar me zopet privede pot v domače kraje, tedaj tudi tvoje gomile ne pozabim. Dotlej pa počivaj mirno, dragi Hinko!

Zamišljen in turoben sem zapuščal žalsko groblje in mračne misli me niso hotele zapustiti. Šele v družbi dveh ljubeznivih detet, Zorana in Anice, ki sta nedolžno brbljala okoli mene ter nevtrudno pobirala in mi nosila dozorela rdeča jabelka, se mi je pogled zopet obrnil v življenje, ki je pred nami... Kastor.

mu je iz oči žarelo, kadar je videl polno sobo in vsestransko gorečnost, katera mu je bila edino plačilo za napor in neizmerno delo.

Kdaj in kako je nastala taka ljubezen do Slovencev? Brezdvomno se je že zbudila na plzenskem gimnaziju, kjer so bili profesorji vneti Slovani. Vstopivši iz gimnazija v železarno zbirovsko, posvetil je ves prosti čas učenju slovenskih jezikov, a najljubša mu je bila slovenščina.

Da bi pa narod in jezik slovenski dobro spoznal, podal se je dne 1. rožnika 1857 na jug, vstopivši v policijsko službo. Takrat začelja njegova literarna delavnost, posvetivši jo skoraj vso slovenskemu narodu. Ves čas bivanja na jugu in iz vseh mest službovanja je nevtrudno dopisoval češkim časopisom o slovenskih rečeh. Njegove članke so prinašali Šimačkov „Posel z Prahy“, Melišov „Dalibor“, „Narodny Listy“ in „Slovník Naučný“, kateri ima razun životopisov slovenskih pisateljev tudi članke o mornarstvu, o čemer je Lego v Čehih prvi pisal. V poznejših letih so „Světobor“, „Zlatá Praha“, „Ruch“, „Škola a život“, „Posel z Budče“, „Beseda učiteljska“ in drugi časopisi prinašali njegove spise. Tudi v „Ottuv Slovník Naučný“ piše članke o Slovencih.

Kakor češkim, tako je tudi slovenskim časopisom prejšnjim in sedaj izhajajočim stalno dopisoval. Imenujemo le nekatere časopise, kakor „Novice“, „Slovan“, „Ljubljanski Zvon“ in druge.

On je dosegel, da se je ustanovila l. 1861, v Trstu slovenska narodna čitalnica, v njen razvit in prospeh je napravljajal koncerte ter pevce sam vadal. Razun tržaške čitalnice, dosegel je ustanovljenje več drugih v okolici.

Vsled posredovanja Legovega stopila je „Matica Slovenska“ v zvezo z raznimi znanstvenimi društvi češkimi ter obogatila knjižnico z lepim številom čeških knjig. V pripoznanje zaslug, katere si je Lego pridobil za slovenski narod, imenovali so ga častnim članom „Matica Slovenska“, „Narodna Šola“ in „Sokol“ v Ljubljani ter učiteljsko društvo za okraj Sežana in „Komenski“ v Primorju.

Slovenci so mal narod, a njihovo koprnenje po duševni omiki je veliko. Njihovo slovstvo je sicer v najlepšem razvitu, ali, kakor tudi drugače mogoče ni, ne stoji še na vrhuncu, zato črpajo radi iz bogatejšega vira; iz češke literature. In glej! posrednik, Jelavec in prenašalec je zopet Lego. Mogoče, da je ni dobre češke knjige, (ki bi jim bila v napredek), katere bi ne bil Lego v kak del Slovenskega poslal, spremljajoč jo v duhu z najboljšim voščilom. Koliko čeških slovníc, beril in besednjakov je sam kupil ter jih poslal onim, ki se hočejo učiti češčine. In res, mnogo Slovencev zna že prav dobro češko, česar pričajo mnoge prestave čeških spisov. Največ pa stori slovensko učiteljstvo, katero s sodelovanjem bivšega učitelja, sedaj lastnika knjigotiskarne, Andreja Gabrščka pridno prelaga češka dela za mladino in ljudstvo.

Kako čislán in priljubljen je Lego ne le iz dobe njegovega bivanja na jugu, temveč tudi za sedanjó požrtvovalno delavnost pri vseh Jugoslovanih prepričal si se lahko o času, ko so obiskali Slovenci in Hrvati naše „Narodno divadlo“ l. 1885. Udeleženci teh prekrasnih slavnosti imajo še v živem spominu presrčne ovacije, s katerimi so naši mili gostje obsipali svojega prijatelja Lega.

Kako globoke in močne vtise je napravila ta daljna pot, o tem svedoči knjiga, katero je izdal udeleženeec Anton Trstenjak v Ljubljani, pod naslovom „Spomenik slovanske vzajemnosti“. Knjiga, v mnogem oziru zanimiva, obsega razun podrobnega opisovanja cele poti, tudi kratke životopise s podobami znamenitih oseb slovenskih, hrvatskih in čeških. Umljivo je, da med Čehi ni pisatelja, ki bi Lega ne nazival: Redka, dragocena zvezda na slovanskem nebu, katera ne goji slovanske ideje le teoretično, temveč i praktično.

V povračilo za obisk priredili so Čehi leta 1887, iz Prage poseben vlak na Slovensko. Duša tej ekspediciji bil je Lego, napisavši „Pruvodce (spremljevalec) po Slovinsku“. Moralen uspeh tega poseta je bilo ustanovljenje „Češko-slovanskeho spolku v Praze“ l. 1888. Lego predsednik, deluje i tu z nespremenjeno gorečnostjo do sedaj

Namen temu društvu je: gojiti kulturne in narodno-gospodarske interese češko-slovanske ter podpirati revno slovensko mladino na Češkem študujočo.

V sedmih letih delovanja je storilo društvo mnogo dobrega, ne le slovenskim literarnim društvom in slovenskim dijakom, (podelivši jim mnogo podpor), temveč i skrbi neprestano za razvoj slovenskega šolstva s tem, da pošilja ljubljanskemu slovenskemu gimnaziju češke rudnine, dalje, da se ustanavljajo po celem Slovenskem šolske zbirke rudnin, tako, da bi vsaj vsaka šola okrajnega sedeža imela lastno zbirko. Na ta način bode na Kranjskem 31, v Primorskem 7 takih mineralogičnih zbirk.

Idealno stremljenje Legovo je: seznaniti slovensko učiteljstvo s češkim, zljajšati, napraviti cenejše in lažje potovanje po razkošnih alpskih deželah, da bi se vsled osebnega občevanja čvrsteje vkoreninila češko-slovenska vzajemnost. Iz Slovenskega so se zglasila štiri društva in mnogi posamezniki v prospeh te krasne ideje, ali žal, pri nas ni dosegla zadostnega uspeha, in vendar, kako korist bi imelo za nas tako seznanje. Kako olajšano in kako prijetno bi bilo za nas potovanje v južnih zemljah, ker bi tam našli odkritosrčne prijatelje in sotrudnike. Obračajmo torej o počitnicah naše korake, mesto na zapad in sever, rajši na jug, k našim rodnim bratom. Tam nas pozdravi beseda slovenska, spoznamo njihovo odkritosrčnost, priljubi se nam pri njih, obiščemo jih drugič zopet. In res zadoštuje le enkrat slišati, kako vabljivo, živo in prepričevalno zna Lego iz lastne skušnje opisovati alpski kraj, njegove redke prirodne krasote, njegove dobre stanovalce, njihovo življenje in — zakoprnite videti to zemljo na lastne oči!

Dal Bog, da se kmalu in stalno vresniči velika ideja vzajemnosti češko-slovenske, kateri je zvezda voditeljica Legovo življenje!

Ne misli pa dragi bralec, kakor se ti iz te razprave dozdeva, da pripada ves Lego Slovencem, da je le njim življenje in nevtrudno delovanje posvetil. Ta razprava, sestavljena po raznih spisih je nepopolna ter ne kaže njegove obsežne delavnosti niti pri Slovencih, še manj pa pri nas. V njegovih žilah se preteka mlada kri slovanska, srce prekipeva ljubezni za vse dobro, krasno in plemenito. Iz vsakega zavednega Čeha in Čehinje bi rad napravil apostola slovanske vzajemnosti, kakršen je on sam. Da bi vzbudil vsaj našo simpatijo ter širil spoznanje, govori v raznih društvih o Slovencih.

Da bi se mogli priučiti blagoglasne slovenščine, izdal je l. 1893 drugo izdanje „Mluvnice jazyka slovinskeho“.

Ta slovnica, spisana s posebnim znanjem slovenščine, ni pri nas še dovolj cenjena. Naj bi našla prijateljev, navdušene mladine, kateri bi se jezik tako omilil, da bi se ga začela učiti, ker njeno znanje odpira naši inteligenci pot do južnih zemelj, kamor jih vabi srečna bodočnost, zlasti tehnikom.

Od l. 1857.—1872. prebil je Lego na jugu. Tu ga je doletela dolga in huda bolezen; vrnil se je na Češko ter postal uradnik pri češkem muzeju v Pragi, kjer še sedaj deluje.

Njegovo vestno in številno delo ostane na loga bodočnosti. Deluje tam z ljubeznijo in pravim zanimanjem za reč samo, a ne za hvalo, slavo in dobiček. B.blijoteka in zlasti zbirka starih rokopisov, muzikalij in drugih historičnih spominkov ima v njem posebnega poznatelja. Želimo, da bi dočakal zasluženó pripoznanje in ocenjenje njegovega nesebičnega delovanja.

Tako je pisal „Posel z Budče“ in ž njim podobno še drugi češki listi. Mi le dostavljamo, da ni mogoče naštetí vsega njegovega delovanja, omenjamo le, da obrne vsak razumni Slovenec, ki potuje v Prago, svoj korak v Legovo svetišče, v muzej češkega kraljestva, kjer najde v Legu ljubeznjivega svetovalca v vseh zadevah. Za obiska Slovencev jubilejne razstave l. 1891. in na rodopisne l. 1895. v Pragi je bil Lego živa os, krog katere se je vrtelo kolo Prago obiskujočih Slovencev.

Letos 14. kimovca je obhajal Jan V. Lego svojo 70letnico. Star je že po telesu, a srce in duša sta mu ostala mlada, on še dela neumorno, kakor je v stanu delati le zlato češko srce.

Dijaki slovenski, ob 70 letnici Legovi vstopite tudi Vi v naše kolo kulturnega dela, stopite v stopinje duševno mladega starčka jubilanta ter nadaljujte v njegovem duhu započeto narodovo delo, da vstane naš narod v vseh svojih delih iz svoje dosedanje suženjske letargije! S čitanjem in učenjem k srcu, a s srcem k narodu svojemu!

Kdor Vas, dragi bratje in sestre slovenske, čuti v svojem srcu spoštovanje in ljubezen do Legove neumorne delavnosti in do njega, vnetega buditelja našega, vzemi pero v roke ter mu piši v muzej v Prago častitko k njegovi 70 letnici, s tem pokažemo gorečemu apostolu svojemu, da spoštujemo in ljubimo njega in njegovo veliko delo. Nič ne dá, če se to zgodi po 14. septembru t. l. saj se bode v nekem kraju Štajarske na oslavo njegove 70 letnice otvorila šele v mesecu grudnu takšna javna ljudska knjižnica, kakršne priporoča ustanavljati on po vseh krajih Slovenije.

Ob tej priložnosti ne smemo pozabiti nežnega bitja, ki ga zvesto spremlja na potu življenja in podpira njegovo idejno delovanje z redko požrtvovalnostjo in ljubeznijo t. j. njegove soproge, gospe redke plemenitosti, globokega čuta, zlatega srca in blage skromnosti, ki je s svojo nežnostjo izpopolnila njegov moški značaj.

Blagor Vama, srečna jubilanta! Vidva ne živita samo za lastno srečo, temveč tudi za blagor češkega in slovenskega naroda!

Ob Legovi 70 letnici kipi iz naših src pod oblake vroča molitev: Bog Vaju ohrani še mnogo let na srečo našega naroda in vsega Slovanstva!

Celjske in štajarske novice.

(Dr. Ivan Dečko in drugovi) stavili so v deželni zbor predlog, naj deželni zbor sklene, da se naroča deželnemu odboru, da zaradi stavb v zavarovanje brega Hudinje pri Arclinu v občini Škofja vas pri Celju izvrši potrebne poizvedbe, o teh v prihodnjem deželnem zboru poroča ter stavi predloge za izvršitev potrebnih naprav. Nadalje so isti stavili daljnji predlog, naj se sklene, da se naročuje deželnemu odboru, da zaradi uravnave Savinje in Voglajne pri Celju stopi s c. kr. vlado v dogovor ter neprestano in z vso unemo deluje na to, da se dotična dela nemudoma začne.

(Spodnještajarska jubilejska ustanova) je dovolila sedmim vseučiliščnikom stalne mesečne podpore za mesce oktober t. l. do julija 1904 v skupnem znesku po 900 K.

(Celjska nemška hranilnica in slovenski kmet.) Poglavlje o nemški solidnosti. „Hausmajster celjske šparkase“ je imenitna oseba; vozi se gospod „Josef“ kakor kak direktor po deželi. Ogleduje si posestva kmetov, zadolženih pri tej hranilnici in ceni njih vrednost. Gospodje ravnatelji morajo le kaj radi imeti takega „hausmajstra“, ki zna izvršiti tako važno delo. Ali so pa take vožnje in cenitve za ubogega kmeta brez zdatnih stroškov? Ali se ne da na drug način poizvedeti vrednost zastavljenih zemljišč? Vprašamo nemške kričače, ki so pred kratkim trobili v svet, da baje izsesavajo „posojilnice“ in „južnoštajarska hranilnica“ ubogega kmeta, kaj porečete k temu postopanju celjske mestne hranilnice? Ali niso to nepotrebni stroški, kateri se ubogemu kmetu napravijo? Ali je to samo-obsebi umevno? — Trobite vendar sedaj v svet, kako desna roka v mestni hranilnici „hausmajster“ Josef dela ubogemu kmetu brezpotrebne stroške in varuje denarni zavod pred izgubo. Imeniten je le vzrok, katerega ta velevažni gospod navaja. Poslušajte! Mestna hranilnica, katera daje posojila na zemljišča proti vknjižbi na prvo mesto, in le v postavno določeni visokosti, t. j. do pupilarne varnosti, se boji čeni visokosti, t. j. do pupilarne varnosti, se boji izgube pri slučajni prodaji potom izvršila. In vendar je splošno znano, da se kmetska posestva izvršilnim potom ne smejo prodati pod dve tretjini cenilne vrednosti, t. j. skoraj eno tretjino nad pupilarno vrednost. Vpoštevaje, da se na gozde, vinograde in kmetska poslopja ničesar ne da, da se pri računanju pupilarne vrednosti „čisti doneski“ teh objektov ne vpoštevajo — čuditi se moramo „bojazni celjske mestne hra-

nilnice“ pri kmetskih posestvih — kolika mora šele biti bojazen pri mestnih objektih, kateri so od tega zavoda obremenjeni mnogokrat ne le nad pupilarno varnostjo temveč nad faktično vrednostjo. — Tako nemški denarni zavodi ščitijo kmete, ki Nemcem v kremplje pridejo, pred stroški in škodo. Zato pa le pridno lazite okoli teh zavodov, da bode nemški „hausmajster“ Josef lahko „nobl“ izhajal.

(Dodatek k poročilu o sodnijskih imenovanjih) Kakor smo že zadnjič poročali, imenovana sta za Celje svetnika Karol Mulley in Adalbert Kotzian. Na svojih dosedanjih mestih so imenovani dež. sod. svetniki nadalje tudi Maks Vidic v Gornjem gradu in dr. Josip Kronvogel v Št. Lenartu v Slov. Goricah. Slednji dve imenovanji naj bi bili nekakšen pesek v oči Slovincem in nekakšen balzam za impertinentno zaušnico, katero je vlada štajarskim Slovincem zavdala s tem, da je v Celju oddala obe izpraznjeni svetniški mesti gori imenovanima Nemcema.

(Notarska imenovanja.) Za Šmarje je imenovan notarjem dr. Vekoslav Krajnc. Za Konjice pa Nemec Vilibald Swoboda in tudi za Maribor Nemec dr. A. Haas. O teh dveh nečuvjenih imenovanjih govori uvodni članek.

(Slovenski uradniki v pregnanstvu!) Ne dosežemo sicer s svojimi klici tega, kar bi imeli pričakovati. Toda naj vsaj svet ve in naj vlada čuje, da če pomagati ne moremo, vsaj slovesno brez prenehanja protestiramo zoper početja avstrijskih vlad. Dan za dnevom brez vzroka pošiljajo slovenske uradnike v prognanstvo v nemške dele dežele, k nam pa tihotapijo neprijatelje našega napredka, nemške zagrizene uradnike. Zlasti se to godi naravnost v nečuvjeni meri pri davčnih uradih, kateri bašejo naš denar v nenasitno državno malho. Zadajič smo po udarjali, da službujejo slovenski davčni uradniki v vseh nemških mestih in trgih Srednjega in Gornjega Štajarskega. Rekli smo, da je najti slovenske davčne uradnike v nemških krajih in sicer Gleisdorfu v Ljubnem na Gornjem Štajarskem, v Muravi v Gradcu, v Murecku, v Mürz zuschlagu. Toda to ni vse. Dodajamo danes, da se slovenski prognanci v davčni službi nahajajo tudi v Feldbachu, (in sicer kar dva), nadalje v Weizu, v Fehringu, v Hartbergu, v najskrajnem kotu Gornjega Štajarskega, v Rottenmannu, nadalje v Judenburgu, v Knittelfeldu, potem v Voitsbergu, v Liezenu, v Kindbergu in menda še v drugih od Boga pozabljenih nemških gnjezdih. Na Spodnjem Štajarskem pa zato kar mrgoli nemškega mrčesa. V Ptujju je v davčnem uradu nastavljenih izmed 24 uradnikov 21 Nemcev in nemčurjev, podobno v Celju, Mariboru in drugod. In razun tega so to individua, ki besno črtijo slovenski jezik, n. pr. v Celju neki Krmavner (žalibog sin slovenskega pisatelja Valentina Kermavnerja!) In vse to delajo nemške paše po naročilu ali vsaj s privoljenjem c. kr. namestnika štajarske dežele proslulega grofa Claryja, ki je obenem predsednik finančnega ravnateljstva v Gradcu. To vpije do nebes in zahteva in tirja kazen, zadoščenje! Kmalu bode priklopela čaša krivic do vrhunca! Opomba: Interpelacijo, bode v tej zadevi stavil v deželnem zboru poslanec dr. Ivan Dečko. Objavimo jo prihodnjič.

(Ponočno delovanje nemških komijev) Kdor se hoče v našem mestu o nečem nerazumljivem prepričati, naj gre ob ponočnem času v kako nemško kavarno. Tam bo imel priliko občudovati nenavadne eksemplare dvoživk — mislimo namreč tiste uslužbenke naših nemčurskih trgovcev, ki se v trgovini prilizujejo Slovincem, ponoči in izven trgovine pa jih nesramno napadajo. — Evo vam takega prizora. Trije Slovenci z dežele so z nekaterimi celjskimi znanci čakali na vlak v kavarni „Central“, kjer je bilo nekaj nemčurskih komijev. Da bi se preprečil vsak prepir, vsedla se je slovenska družba v drugo sobo. Pa naredili so račun — brez nemčurskih komijev. Kakor vedo ti ljudje prebrisano postopati v trgovini s slovenskimi strankami, tako iznajdljivi so izven trgovine, kadar je treba Slovence nahluliti. Čutili so naenkrat potrebo priti v drugo sobo, se vستي prav blizu slovenske družbe in začeti zabavljati. Oponašali so ti fini mladi

gospodki govorjenje Slovincem in ponavljali besede, ki so se v družbi govorile — čisto po svoji pobalinski navadi. Odlikoval se je pri tem posebno neki Josip Lenart, uslužbenec pri Kricku, ki je baje doma iz Sevnice in se je v Celju že naučil nekoliko nemški, med tem ko njegovi starši nemški niti ne znajo. — No, vkljub temu je to človeče trdilo, da slovenski ne razume, ter zahtevalo, da se mora v nemški kavarni nemški govoriti. Na skromno opazko enega izmed Slovincem, da je v javnem lokalu govorica prosta, se je omenjeni Lenart tako razvnel, da je prijel slednjič za mizo stoječega gospoda iz slovenske družbe ter hoteč ga k sebi potegniti prevrgel mizo z vsem, kar je bilo na nji. Mramornata namizna plošča z vsem, kar je bilo na nji, je naredilo seveda žalosten konec. — Škode 50 K. — In sedaj pride najlepše! Ko je korajžni Lenart videl, kaj je naredil in da bo treba plačati, naredil je v prvem trenutku kisel obraz, toda kmalu se mu je vrnilo prejšnje junaštvo, pa tudi prejšnja nesramnost. Predrznost je začel trdit, da on ni kriv, da se je miza prevrnila in da on tudi ne plača; plačati mora napadeni, zato, ker je imel čast napaden biti! — Razgrajati pa plačati, to sta dva precej različna pojma, katerega prvega naši nemški junaki dobro razumejo — drugega pa ne. — Elen napadalcev je tekel celo po redarja, ter mu prigovarjal, da naj hitro pride — Slovenci hočejo vse razbiti. A, čudno, redar ni hotel iti, ker je spoznal svoje „Pappenheimovce“ in vedel, da niso Nemci v stiski, ampak Slovenci in tam njega ni treba zraven. Izmed drugih kolegov Lenartovih se piše eden Jaklin, v službi pri Rakuschu, drugi pa pri Köaigu z imenom Stift. — Te trgovine bi torej tistim Slovincem priporočali, ki imajo dober želodec — pa nič žolča. Slava nemški kulturi!

(Nemški komedijant dr. Pommer na pozorišču) Znano je, da celjski nemški poslanec v državnem zboru igra vlogo enega izmed najplitvejših političnih komedijantov. Spominjate se še menda, kako je lansko leto ob glasnem za smehtovanju v državnem zboru zbijal svoje neslane šale o slovenskem jeziku. Čujemo, da se bode prihodnje dni produciral tudi po raznih spodnještajarskih mestih in trgih ter pred našimi votlimi nemškutarji prazno slamo mlatil. Dr. Pommer je kot nemški politični komedijant vreden zastopnik spodnještajarskih odpadnikov in ti so vzajemno njega vredni. Delavci so mu brez razlike narodnosti v Celju o Veliki noči l. l. na javnem shodu izrekli svoje nezaupanje in svoje zaničevanje. Ta sramotni madež bodo sedaj skušali izbrisati s svojimi plitvimi zaupnicami spodnještajarski ponemčeni „špispurgarji“ in zato „kunštni“ Pommer prireja shode.

(Javna varnost v celjski okolici.) V zadnjem času se je dogodilo v celjski okolici več napadov, eden celo ob belem dnevu. Enega teh napadalcev so sicer vjeli, ali kakor kaže naslednji slučaj, se potika po naši okolici še nekaj te sodrge. V torek zvečer je šla družba petih oseb na šetnjo pod Starim gradom. Malo predno pridejo do onega studenčka, skoči iz onega globoko zarezanega jarka nekdo pred prva dva, ali videči, da je še nekaj družbe zadaj, isti hip zopet izgine v jarku, zamrmraši nekaj nerazumljivega. Bil je visoke, močne postave, kakor pripovedujejo o napadalcu pri sv. Jožfu.

(Ogenj.) V sredo ob pol 8. uri zvečer je naznanil stražnik na Miklavžkem hribu, da gori na Ostrožnem. Goreti je sicer začelo že ob šestih, ali opazilo se ni. Zgorel je marč posestnika Dimca, po domače Ocvirka iz Zadobrove. Poslopje je bilo zavarovano. Najemniku Ratajcu je zgorelo za 200 K krme, ki ni bila zavarovana. Živino so rešili. Zažgal je baje nekdo iz zlobe. Celjska požarna bramba je prispela dve uri po začetku ognja na pogorišče in eden izmed prvih činov je bil, da je nekdo izmed požarne brambe osuval kmeta ki je do tedaj nadzoroval gašenje in pazil, da ne bi se ogenj zanesel na bližnja poslopja. — Požgalca še niso dobili.

(Dobrna!) Ne pozabite na veliki ljudski shod, ki bode na Dobrni dne 18. oktobra t. l. Skliče ga celjsko slovensko politično društvo „Naprej“.

(Velenje.) Na ljudskem shodu, katerega priredi v nedeljo, dne 11. oktobra v Velenju celjsko

politično društvo „Naprej“, bosta torej kakor v terek naznanjeno, poročala državni poslanec vitez Berks in deželni poslanec Ivan Vošnjak. Razun teh pa še drugi govorniki iz Celja in Maribora. Že do sedaj je zagotovljena izredno velika udeležba. Na svidenje torej!

(Iz Braslovč.) Dne 3 t. m. smo pokopali obče spoštovanega in priljubljenega g. Blaža Janžovnika p. d. Routnika, posestnika na Dobrovlju braslovške občine. Rajni je bil vzgleden gospodar, radi česar ni izgubila samo rodbina dobrega očeta; ampak izgubili smo tudi dobrega soseda, kajti mož je bil na več dobrih in koristnih ča sopisov naročen, in marsikomu je dobre svete podelil v gospodarskih rečeh. Posebno se je spomniti njegovega lepega in trdnega značaja, vsled česar je bil tudi mnogo let občinski odbornik. Mož je bil tudi jako gostoljuben, vsakogar mimogredočega, bodisi domačina ali tujca je prijazno povabil pod svojo streho, in mu po svoji moči postregel. Bodi mu zemljica lahka!

(Topolšica.) Piše se nam iz Šoštanja: Res je, ni se treba bati, da nas nemškutarji podjarmijo, kakor je dopisovalec iz Družmirja izrazil o priliki volitve župana okoliške občine. Dokler žive v naši krasni in svetovno znani Topolšici zavedni možje kakor so Franc Pasovnik, Valent Potočnik, I. Ježovnik, Pristovšek, Tamše, Ledinek in Žager, toliko časa je zaman, da bi šoštanjski nemčurji in njih pristaš Supan, bivši topolški župan, v topolški občini gospodarili. Včerajšnja (4. vinotoka) volitev župana in starešinstva je pokazala, da so se zavedni Zavodnjčani otresli slepe pokorščine, in so si združeni s Topolščani, kateri tudi nočejo na dalje poslušati naukov Hankeja in dr. Lichtenegerja, volili župana in podžupana, dva znana korenita, obče spoštovana nevstrašljiva kmeta in sicer Valentina Žagarja p. d. Števla županom, Franca Pasovnika p. d. Kovača podžupanom. Že samo ta dva moža sta nam Topolščanom jamstvo, da ostane občina Topolšica slovenska, in da se bodo naše narodne svetnje varovale do zadnjega zdihljaja.

(Izlet na Žigertov stolp) priredi „Športno društvo Maribor“ v nedeljo, dne 11. t. m. Ena skupina izletnikov se odpelje iz Maribora z ju tranjim koroškim vlakom ob šestih zjutraj do Lembaha, odkoder se odkoraka po novi poti, ki jo je iztaknil g. dr. Rosina k Arehu, kjer bo ob 10. uri maša. Tam se snide z drugo skupino, ki se zbere na glavnem trgu in od tam odkoraka ob 5. uri zjutraj peš čez Boltenka. Po maši gremo na stolp. Na trati si okrepčamo telo z jedjo in pijačo. Vina bo dobili zgoraj, za jedi bomo pa morali skrbeti že spodaj. Izlet se vrši seveda le ob nemeglenem vremenu. Poti k stolpu, zlasti pa ona iz Lembaha, so tako zlozne in kratke, da bi ne delale najmanjših težav niti otrokom. Na svidenje torej v nedeljo na Žigertovem stolpu!

(Ptujski Nemci so opeharili uboge Haložane za državno podporo) Haloze so bile pred nekaj desetletij eden izmed najblagoslovljenejših krajev Štajarske in so prebivalci po svoji premožnosti daleč sloveli. Prišla je trtna uš in Haloze so postale vsled obubožanja prebivalcev eden izmed najnesrečnejših krajev dežele in se prebivalstvo trumoma izseljuje. Državni poslanec Žičkar je od vlade dosegel za uboge Haložane podpore 40.000 K, da bi si popravili opustošene vinograde. Ptujski župan in znani sovražnik slovenskega kmeta Ornič je pa v zvezi z drugimi nasprotniki slovenskega kmeta dosegel, da so polovico te podpore dobili bogati ptujski nemški meščani in so torej bili haloški vinogradniki vsled tega za 20.000 K državne podpore opeharjeni. Vse to je državni poslanec dr. M. Ploj na zadnjem shodu v Št. Lenartu pri Ormožu natančno razložil. Nemci pa se vsled odkritja te lumparije hudo jezijo in kar sikajo od jeze, kakor vsak ničvrednež, če se njegova ničvrednost ljudem pojasni. Haloški kmetje so seveda zelo potrti in se čudijo, kako je avstrijska vlada mogla pripustiti to sramotno prikrajšanje revnih kmetov v prid bogatih nemških hujšakcev. Tu zopet vidite, kakšni prijatelji ljudstva so naši nemčurji.

(Germanizacija na ljutomerskem sodišču.) Slučajno sem dobil v roke štiri dopise od okrajne sodnije v Ljutomeru, kateri so bili pred par

dnevi poslani nekaterim osebam k Sv. Juriju ob Ščavnici. Ti dopisi so bili popolnoma nemški pisani in dotične osebe razumejo malo ali nič nemški. Kdo jim bo sedaj tolmačil? vprašamo gospode v Ljutomeru. Pa to še ni dovolj! K temu, da je pisano samo nemški, naškrabala je roka tako grdo po papirju in razmetala črke, kot bi iste tudi bile pijane. Takega nerazumnega, grdega in pijanega pisanja pač ni mogoče prebrati. Če ljudje na ljutomerskem sodišču ne znajo lepše pisati, naj se gredo učiti v ljudsko — imajo jo tako pod nosom — v „Volksschule“, tja v prvo klop, šele s'oprav tedaj naj zasedejo uradniške službe.

(Pozor!) narodni obč. predstojniki gornje-radgonskega okraja! Orehovski mogočnejši začel je spuščati svojo jezo, in se hoče hudo maščevati nad našimi obč. predstojniki, ki pri volitvi v okr. zastop niso z njegovo stranko glasovali — s tem da njim je začel kar zaporedoma nalagati vsakojake neopravičene kazni in globe. Dela se kakor kak turški paša misleč menda, da ga ni višjega gospoda v Avstriji kakor on. To hočemo videti! Opozarjajo se vsi naši predstojniki, da si vse njegove akte shranijo. Na vsak neopravičen ukaz in diktirano globo pa nemudoma pritožijo. Nabranega imamo že precej „mastnega“ gradiva; zbirati še hočemo nadalje, da tako ob primernem času vse vkup izročimo našim merodajnim faktorjem, da se taisto predloži na pristojnem mestu. Toliko pa že danes lahko povemo, da si Bračko — z nameravanim maščevanjem — plete le bič, ki bo, morebiti že v kratkem, sekal po njegovih lastnih plečih.

(Gornja Radgona.) Vest se je jela oglašati onim, ki so za race in purane prodali pravice Slovencev. Kakor je Ezav za lečo prodal prvenstvo svojemu bratu, tako so storili ti. In zdaj jih peče vest, njih kosmata vest. Tako lep slovenski okraj dati za to, da se enkrat nažró, v roke nemšku tarjem, to je grozovito. Z nami vred pa se tudi zgražajo nad ljudmi, ki so potisnili slovenski okraj zopet v roke nemčurjev. Slovenci od daleč in blizu. Od vseh strani se piše Bračkotu, Vučini in Muhiču, da ima pošta samo z njimi opraviti. Fej neznačajnežem! Kdor več plača, s tistim so. Oni mestjan Winkler, ki bi rad tudi Slovence žive požrl, je kupil vino od Muhiča ter ga tako dobil za Bračka. Muhič pa se je hotel maščevati za to, ker ga pri sv. Jurju ob Ščavnici niso izvolili cerkvenim ključarjem. Pa tudi za to, kakor je sam pravil, da mu je banka „Slavija“, pri kateri je bil zavarovan, napravila nekaj goldinarjev stroškov, ko je hotel odstopiti. Tako se je torej Muhič radi nekake majhne napake v posameznih rečeh maščeval nad celim narodom. Omenilo se je že, koliko je revež moral prestati na dan volitve od naših, kar privoščimo vsakemu izdajalcu Vučina in Muhiča! Ali vesta, kaj sta storila? Slovenci so vama poverili oblast, da volita in vidva sta to oblast zajedla in za pila ter tako zlorabila zaupanje vajinih volilcev. Ali je to dostojno, ali je to značajno? Od vseh strani torej častitajo Muhiču, pa tudi Vučini, da sta se prav korenjaško (!) držala pri volitvah, ko sta jedla pure, race in goske. Vučina je poslal dvema mladima možema, naj prideta v treh dneh na pogodbo, zakaj sta mu brezimna pisma pisala. Piše: Naznanjam, da sem primoran in mi je naročeno od o. kr. sodnije še enkrat opozoriti zaradi dopisa celjski „Domovini“. Če hočete se tu pogoditi, je še tri dni odloga, potem se vložiti tožba. Za vas vse ne bo dobrih nasledkov imela, kateri ste le količkaj katero besedo vmes potisnili, (ubogi stavec, on je največ besed vmes potiskal). Če hočeš, pridi, če pa ne, pa poznej sebi pripiši. Tvoj nekdanji prijatelj Ivan Vučina o. pr. Zanimivo! Tako!

Društveno gibanje.

(Vabilo) na veliko koncertno veselico ki se vrši v nedeljo, dne 11. oktobra 1903 v Žalcu v korist stavbe nove župne cerkve s sodelovanjem celjske narodne godbe, petrovških tamburašev, domačega pevskega zbora in žalskih diletantov v dvorani gosp. Frana Hodnika. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Pri neugodnem vremenu se vrši koncert prihodnjo nedeljo. Vstopnina: Sedeži od 1.—6. vrste po 2 K, od 6.—11.

vrste po K 150, od 11. do zadnje vrste po 1 K, stojšče za osebo 60 vin. Vstopnice se dobivajo od 8. oktobra naprej v trgovini g. A. Geisa v Žalcu in na dan koncerta od 4. ure naprej pri blagajni. Z ozirom na dobrodelni namen naj se blagovoli upoštevati rek: Nihče naj ne zamudi, ker lahko dobro delo stiri; prinese v Žalec mali dar, za novo cerkev na oltar! K obilnemu posetu vabi odbor.

(Prostovoljna požarna bramba v Latkovi vasi) vabi k veselici, ki jo priredi v nedeljo, dne 18. oktobra t. l. v gostilni g. Ivana Cajnerja v Latkovi vasi z naslednjim sporedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Govor gosp. Ivana Kača. 3. Srečolov. Po sporedu prosta zabava, pri kateri svira narodna godba na lok. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina za osebo 20 vin. Dobiček se porabi za nakup potrebnega gasilnega orodja. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

(Savinjsko učiteljsko društvo) zboruje dne 15. oktobra t. l. ob pol 2. uri popoldne v šolskih prostorih v Letušu. Na dnevnem redu je predavanje g. Marschitza: „Nazorni nauk na nižji stopinji“. Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. Va veselo svidenje v prijaznem Letušu!

Anton Farčnik, predsednik.

(Bralno društvo Frankolovo) priredi v nedeljo, dne 11. oktobra t. l. ob pol 4. uri popoldne v šolskem poslopju gledališko predstavo: 1. „Egiptovski Jožef“, svetopisemska igra v petih dejanjih. 2. „Skrb in smrt“, legenda v dveh dejanjih. Med posameznimi dejanji svira godba. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno odbor.

(Vabilo) na občni zbor „Čitalnice v Slov. Bistrici“, ki se boče vršil v nedeljo, dne 11. vinotoka 1903 zvečer ob 8. uri v društvenih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja. 3. Volitev novega odbora in računskih preglednikov. 4. Predlogi in nasveti. Vsi udje „Čitalnice“ se vabijo, da se občnega zbora udeležijo polnoštevilno, ker je pričakovati več za razvoj društva važnih nasvetov. Ako k tej skupščini ob določeni uri ne bi prišlo zadostno število udov, vršila se boče eno uro pozneje druga skupščina, ki je sklepčna pri vsakem številu društvenikov. Občnemu zboru sledi prosta zabava z godbo in petjem. Gostje so dobro došli. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Trgat ena veselica v Mariboru.) „Bralno in pevsko društvo Maribor“ je priredilo dne 4. t. m. trgatveno veselico v vrtu „Narodnega doma“. Občinstva je bilo precej zbranega, a ne toliko, kakor bi lahko bilo. Najbolj nas pri našem trudopolnem delu veseli, da nas ljubi prosto ljudstvo, delavci in drugi iz mesta in okolice. Še precej inteligence je bilo zbrane, vendar, kje je bila ostala? Kaj nam pomaga vse delo, vsi shodi, pač vse, ako si ne bomo složni. Zaigrali so nam naši tamburaši. In tudi pevski zbor se je odlikoval. Največ veselja in smeja pa je vzbujala trgatev; kjer smo kradli, zobali in — in, no kaj bi tajil, tudi kazni plačevali. Ker so prihajali ta dan vojaški novinci, so se nekateri tudi prišli razvedrit. Bralno društvo naj dela le naprej po dozdanji poti v prid domovine v vzbujajo delavstva in prostih slojev.

(Politično društvo „Pozor“ s sedežem v Ptuj) priredi v nedeljo dne 11. oktobra 1903 ob 3 uri popoldne na dvorišču (vrtu), pri neugodnem vremenu v prostorih gospe Jagodič na Ptujski gori shod z nastopnim vspešnim: 1. Pozdrav predsednika. 2. Slučaj Bratuša in nemško časopisje — poročevalec g. dr. Anton Brumen. 3. Čitanje resolucij in glasovanje o resolucijah. 4. Slučajnosti in nasveti. K pravi obilni udeležbi vabi odbor.

Druge slovenske novice.

(Desetletnica „Slovenskega planinskega društva“.) Dne 10 in 11. t. m. praznuje naše marljivo „Slovensko planinsko društvo“ v Ljubljani desetletnico svojega plodonosnega delovanja. Mnogo je storilo društvo v tem kratkem času, ono je največ pripomoglo, da se je začel ostali slovanski svet živo zanimati za naravne krasote naše lepe domovine. Zato je tudi dolžnost vseh Slovencev, da se po mogočnosti udeležijo te lepe slavnosti, ki se otvori s „planinsko veselico“ v

v soboto zvečer. V nedeljo je na dnevnem redu seja odborov in slavnostni občni zbor ter skupni obed v Sokolski telovadnici. Zvečer se udeležijo planinci predstave v gledališču. Hajd, rojaki, v Ljubljano, da pokažemo zanimanje za prelepe namene „Slovenskega planinskega društva“.

(Mili slovenski narod!) V ognju se zlato poskuša. V ognju naše nedavne preteklosti smo spoznali zlato vaše ljubezni; v težkih in krvavih dnevih naše borbe je bila vaša naklonjenost hrvatskem narodu blagonosen balzam, ki nas je vzpodbujal k vztrajnosti in oživiljal naše izginjajoče nade. To vašo ljubezen in pomoč, katero ste nam tako požrtvovalno ponudili, zapisali smo si za večno v svoja srca. Ta ljubezen bode nam priča, da imamo onstran Sotle istokrvne brate, katere boli naša nevolja in veseli naša sreča. Mnogo smo vam dolžni in za dolg vam moramo kar naprej dati povračilo. Dosedaj ni bilo prilike; niti zahvaliti se vam za vse to nismo mogli. Ob času prelivanja krvi nismo mogli prirejati veselja in nismo mogli najti prilike, da se z vami snidemo in razgovarjamo. Sedaj se nam bliža veličasten praznik, katerega slavimo dne 11. oktobra. Ta dan bomo odkrili spomenik v Šestinah pri Zagrebu voditelju in učitelju našega naroda, nesmrtnemu dr. Anti Starčeviću. Ne le vsak Hrvat, tudi vsak Slovenec ve, kaj je bil dr. Ante Starčević za hrvatski narod. Naučil nas je, kaj smo bili, pokazal nam, kakšni smo in nas poučil, kako moremo postati srečnejši, nego smo danes. Kakor hrvatski narod, tako je ljubil Starčević tudi narod slovenski, in zato bi pri slavnosti dne 11. t. m. naše veselje ne bilo popolno, ako bi ne videli poleg sebe tudi dragih bratov Slovencev. Podpisani odbor vas torej pozivlja Slovenke in Slovence, da nas počastite pri tej slavnosti, pri kateri boste videli, kako vroče vas ljubi hrvatski narod in kako vam je hvaležen za pomoč, katero ste mu ob vsaki priliki podali. Pridite torej k nam, da počastimo spomin velikega Hrvata, pridite da se spoznamo in se ukrepimo za še neumornejši boj, za svobodo obeh narodov.

Za slavnostni odbor:

Dr. Aleksa Horvat, dr. Ante Pavelić.

Kakor nam poročajo, odpotuje jutri, v soboto ob pol tretji uri popoldne iz Ljubljane deputacija Slovencev in Slovenk. Kdor more, naj se deputaciji pridruži na Z danem Mostu. Želeti je, da se poda v Zagreb večje število Slovencev, da tako vnovič pričamo o nerazvezni vzajemnosti Hrvatov in Slovencev.

(Železniški promet) med Ukvami in Pontafijem se je včeraj zopet otvoril.

(Veleizdajstvo avstrijskih Italijanov.) Skoraj neverjetne stvari se poročajo iz Italije o dogodkih pri zborovanju laškega društva. „Pro Trieste e Trento“, katerega se je udeležilo tudi mnogo Tržičanov in Goričanov. Sliko našega cesarja so namazali z blatom in jo potem na trgu Viktor Emanuela sežgali. Na potu domov so vzklikali, da bi bile že vse nerešene dežele pod Italijo, ako bi ne bilo avstrijskih psov, ki ljudstvo zadržujejo. Taki so torej ti avstrijski Italijani, katere vlada proti Slovincem in Hrvatom, najzvestejšima avstrijskima narodoma, vedno brani in podpira. Prav je, le goji naj si gada na prsih, maščevanje jo bo prej ali slej zadelo in mi ne bomo krivi.

(Stavka v Zagorju) se nadaljuje. Včeraj ponoči se je odpeljala iz Ljubljane ena stotnja vojakov 27. pešpolka v Zagorje. To je res že skrajna nesramnost privandranih izkoriščevalcev, da kličejo na uboge rudarje vojaške bajonete, namesto da bi revežem dali, kar opravičeno zahtevajo. Skrajni čas je že, da se pove slavni vladi odločno v obraz, da naj gre k vragu, ako misli braniti le židovske kapitaliste, ubogo delavstvo pa pusti izkoriščati, dokler zadnjega ne umori delo in delodajalčeva požrešnost in skopost. — Upravni svet trboveljskega rudnika je sklenil, da ne ugodi zahtevi glede minimalnega plačila.

(Razveljavljena obsodba.) Svoj čas smo poročali o značilni obravnavi pred celovskim deželnim sodiščem, ki se je preložila vsled zahteve dr. Brejca, da se sestavi senat, ki bo umel slovenski. Dne 1. oktobra se je vršila vzključna obravnavna in obtoženec dr. Hudelist je bil oproščen.

(Slovenski hotel brez koncesije) Že od meseca aprila je hotel „Pri jelenu“ v Gorici v slovenski posesti, toda koncesije mesto ni dovolilo, češ da je že preveč gostiln v mestu, dasiravno je že leta in leta tamkaj gostilna. Slovenci so rekurirali ali tudi namestništvo v Trstu je prošnjo odklonilo. Ker so lahoni pri silili dosedanjega najemnika, da je odvezel koncesijo, je bil hotel dve uri zaprt, na kar je prevzel gostilno na svojo koncesijo drug najemnik in je ostal lahomom — dolg nos.

(Delo pri bohinjski železnici) dobro napreduje. Bohinjski tunel bo kmalu prevrtan, manjka ga samo še 2 kilometra. Predora pod Kostanjevico pri Gorici ste že dve tretjini prevrtani.

(Nesnažnost v tržaški bolnici) je takšna, da človeka kar mraz trese, ako čita poročila tržaških listov. Na smrt bolni ljudje leže v posteljah polnih mrčesa, posebno v ženskem oddelku vse mrgoli stenic in za tako postrežbo mora vsaka oseba plačati 2 K 8 vin bolniških stroškov na dan. Po cele mesece se ne pogleda v postelje. To so res žalostne razmere za mesto kakor je Trst.

Narodno-gospodarske novice.

Žveplo v kletarstvu.

(Dalje.)

Težko si je predstavljati umno kletarstvo brez žveplanja posode. Nespametno pa je vino samo brez posebnega vzroka žveplati. Sicer kaže radi prevažanja mošta, ali dispozicije vina za razne bolezni, ali za ohranjenje vina v nepolni posodi, n. pr. vina, ki je za dolivanje drugih sodov namenjeno, ali če se je iz kakenga soda nekaj vina odtočilo, pa da ni mogoče napolniti sod takoj, je žveplo tudi za vino kaj koristno. Na zdravo vino pa nima žveplena sokislina nikakega koristnega vpliva. Močno žveplano vino je za pivo, zlasti ako ga po žveplanju pijo, zelo neprijetno, njihovemu zdravju škodljivo. Žveplena sokislina pride naglo v kri in prevzroča glavobol. Prehudo žveplanje množi tudi kiselino v vinu. Žveplena sokislina ovira pa tudi vpliv zraka na vino, ker ona porabi za skisavanje za vino ugodni kislec. Kletar torej, ki pri pretakanju vina brez drugega važnega vzroka žvepla, dela kaj nespametno. Navadno je namen pretakanju da se vino v dotiko spravi z zrakom, z žveplanjem se pa namen kazi, ker se mu nasprotno dela. Uspehi žveplanja med pretakanjem glede vrenja vina so le navidezni, le neveščaku merodajni. Če pa je kletar bil vsled okoliščin n. pr. bolezni itd. prisiljen vino žveplati in je to zmerno storil, tedaj se mu pa tudi ni bati zlih posledic. Žveplena sokislina se svojimi neprijetnimi lastnostmi vztraja le začasno, ker se pretvarja v više okisane spojine, in tako je včasih že čez nekaj tednov ni več čutiti. Preveč bati se je torej tudi ni treba, ker v slučaju, da se mora vino žveplati, ni treba prekorajčiti meje čez 0.1‰, torej na 1000 litrov vina po 100 gramov žveplene sokislina, ki nastane iz 50 gramov čistega žvepla, ako bi to popolnoma zgorelo. 0.3‰ žveplene sokislina ovira alkoholni vervež za nekaj časa, dokler se žveplena sokislina v žvepleno kislino ne spremeni, popolnoma. En liter mrzle vode, ki ima 0° toplote, topi po 80 l žveplene sokislina, alkohol pa celo 142.2 l. Vino, ki se žvepla, sprejme torej mnogo več žveplene sokislina zbog svojega alkohola, nego mošt ali voda. To bode praktičnega kletarja tudi zanimalo, ako hoče kakor pameten mož po razumu in pa po receptih, ki so za kmetovalca veliko zlo, delati. Ker je žveplena sokislina 22 krat težja nego zrak pri nizki toploti, je naravno, da se na dno praznega soda vsede, kar je ne sprejme voda, ki se drži vlažnih sten.

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

(Štajarski deželni zbor.) O predlogih posl. dr. Dečkota, ki jih je stavil v seji dne 6 t. m., poročamo na drugem mestu. Dne 7. t. m. je bila zopet seja, v kateri se je na dolgo in široko razpravljalo o ločitvi Avstrije od Ogrske v gospodarskem oziru. Ostro je napadal posl. Walz sedaj obstoječe razmerje med Avstrijo in Ogrsko

in grajal postopanje naše vlade, ki premalo gleda na koristi Avstrije, kajti še v vseh dosedanjih nagodbah je bila Avstrija na korist Ogrske oškodovana. Med drugim je rekel: „Kot pošten ljudski zastopnik smatram kot svojo dolžnost, da tu javno izjavim, da je tudi prijenljivost krone kriva, da je ogrski šovinizem došel do vrhunca“. Deželni glavar: „Prosim, da se krono ne vlačijo v razpravo“. Posl. Walz ponavlja, da so odločilni faktorji vedno delovali v škodo tostranske polovice. „Nikakor ne priznavam kroni pravice, da v naših denarnih zadevah odločuje pristransko!“ Dež. glavar grof Attems obžaluje, da so se izrekle te besede. Predlog se izroči političnemu odseku, kateremu se tudi izroče slični predlogi veleposestnikov in „bauernbündlerjev“. Posl. Vošnjak utemeljuje svoj predlog, da naj se utemelji kmetijska šola z enoletnim tečajem in slovenskim učnim jezikom za politična okraja Celje in Slov. gradec. Predlog se izroči deželnokulturnemu in finančnemu odseku. Posl. Gerlitz predlaga odpravo mitnic na Štajarskem, ker ovirajo promet. Predlog se izroči občinskemu odseku. Posl. Reiter predlaga, da naj se celo štajarsko vinorodno ozemlje proglasi za okuženo po trtni uši, ker se bo s tem omogočilo racionalno obdelovanje in dobivanje rednih podpor. Danes je zopet seja.

(Eno leto krize.) Včeraj je poteklo že celo leto, od kar se je začel na Ogrskem boj proti brambeni predlogi. Ako danes pogledamo na ta enoletni boj, vidimo, da je Ogrska tam, kjer je bila ob začetku krize, z edinim razločkom, da je bilo pred letom pač še mnogo upanja, da se stvar ugodno reši, sedaj pa je to upanje popolnoma splavalo po vodi. Kakor je bil Hedervary nesreča za Hrvatsko, je tudi za Ogrsko. Ako bi njega ne bilo, bi se bilo morda dalo še kaj poravnati. Sedaj je bil poklican Szell na Dunaj, da pove svoje mnenje. Mislilo se je že, da se vrne kot novi ministrski predsednik v Budimpešto, ali upanje je šlo po vodi. V Szegedinu so se zgodile velikanske demonstracije proti vojaštvu. Ljudstvo je napadlo vojašnico in razbilo vsa okna. Šele bajoneti in krogle so naredile mir.

(Obrekovanje muhamedanskih Hrvatov v Bosni.) Prijatelj našega lista nam piše iz Travnika o resničnem tamošnjem položaju. Pritožuje se, da so razni časopisi po krivem obdolžili travniške Muhamedance, da so iz sovraštva kristjanom hiše požgali, da so bile za to hišne preiskave, nadalje, da se je našlo pri Muhamedancih skrito orožje, slednjič, da vlada v Travniku celo nekako obsedno stanje in da Turki groze celo, Sarajevo zažgati. Naš dopisnik, sin rojenega Slovenca, nas zagotavlja, da se z vsemi temi očitanki bosanskemu prebivalstvu muhamedanske vere godi huda krivica in da je vse to izmišljeno. Res so bili trije požari in je pri enem samem požaru zgorelo 457 hiš in 450 drugih poslopij. Res je, da škoda znaša celo na dva milijona kron. Toda enega izmed požarov je zakrivila železnica, kar je sodnijsko dokazano, drugi in tretji požar pa neprevidnost posameznih gospodarjev. O kakem vstanku ali nameravanem puntu s strani Muhamedancev, se še baje govoriti ne more.

(Srbski kralj) je v veliki nepriliki. Hotel je namreč častnike, ki so se v Nišu zarotili, pomilostiti, ali drugi častniki odločno zahtevajo, da jih kaznuje. Lahkega položaja pač nima kralj Peter.

(Balkan.) Dasiravno je „reformiranje“ po sestanku našega cesarja z ruskim carjem v najlepšem teku, vendar se Bolgarija in Turčija prav pridno pripravljata na vojsko. Bolgarska je poklicala 24.000 novincev pod orožje in vse rezervne podčastnike k tritedenskim vajam. Tudi Turčija še vedno pošilja svoje čete na bolgarsko mejo. Vstasi ravno tako pridno nadaljujejo svoje napade. V zadnjem času se je vršilo več bojev, v katerih so zmagali vstasi. V okrajih Razlog in Melnik je požganih nad 20 turških vasi. Že dva dni se bje hud boj med 2000 mož broječo vstasko četo in Turki. Turki zgubivajo. Vstasi bodo baje do spomladi ustavili četovanje, da ne bodo motili reform, katere zahtevajo velevlasti.

Slovenska tvrdka!

Vincenc Čamernik

kamnoseški mojster

Celje ★ Nova ulica št. 11 ★ Celje

priporoča k sezoni svojo mnogobrojno
zalogo raznovrstnih

grobnih spomenikov

iz različnih marmorjev, granita in
syenita po konkurenčnih cenah.Cerkvena, monumentalna in vsa v to stroko
spadajoča dela.

4 12) Postrežba točna in solidna. 8-2

Harmoniumza šole, fare, cerkve in dom, čisto nov,
proda pod ceno KAROL SRB, uradnik v
(419) 2-1 Št. Juriju ob juž. žel.**Zahvala.**

Pri groznem požaru, ki je dne 14. avgusta t. l. uničil ves trg Vače na Kranjskem, vdeležena je bil banka „Slavija“ v Pragi z 18 svojimi člani. Vse požarne škode dala je ta po vsi pravici sloveča banka preceniti v popolno našo zadovoljnost. Odškodnino je izplačala pošteno in točno.

Podpisani poškodovanci štejemo si v dolžnost, izreči banki „Slaviji“ za njeno kulanco svojo toplo zahvalo ter jo priporočati slav. občinstvu. (416)

VAČE, dne 2. oktobra 1903.

Josip Bevc, Marija Sajovic, Rozalija Slabanja, Jernej Mal, Alojzij Žerjav, Josip Kerhlikar, Helena Ravnikar, Gašper Indof, Avgust Zarnik, Anton Juvan, Ivana Korač, Anton Barlič, Ivan Kristan, Alojzij Majdič, Franja Grilc.

Mlad

trgovski pomočnik

mešane stroke, več slovenskega in nemškega jezika, želi z dnem 15. novembra sedanjo službo premeniti.

Natančni naslov se izve pri upravništvu „Domovine“. (417) 3-1

Salvator-balzam

(Liquor-aromatic)

Najuspešnejše domače sredstvo pri trganju (migreni), zobobolu, glavobolu, pri krču in raznih želočnih in črevnih boleznih; ozdravi maternico, krepi vid in je v vsakem pogledu univerzalno domače zdravilo prve vrste.

Cena zavoju 12 steklenič z navodilom 5 kron, če se denar naprej pošlje na spodnji naslov.

KAŠELJ

ozdravi hitro in temeljito že od nekdanj znanu dopače zdravilo

trpotčev sok.

Cena steklenič z navodilom in poštino vred, ako se denar naprej pošlje, 2 kroni 40 vinarjev.

Naslov za naročbe: (400) 24-2

Fr. Riedl-na lekarna pri Salvatorju
v Varaždinu šte. 104.

Naprodaj je

(414) 1-2

vinograd

z letošnjim
branjem vred,
ki obeta biti prav dobro,
močno, zidano
hišo
in vso kletarsko opravo.

Leži ob razvalini
celjskega gradu in
je bil prej lastnina
rajne Apolonije
Jazbec, sedaj „Ka-
toliškega podpor-
nega društva“ v
Celju. — Več se izve
pri gospodu

FR. KMECL-u, krojaču in hiš. posestniku
v Celju, Kovaška ulica št. 13.

Učenec

iz poštene hiše se sprejme v trgovini
Wambrechtsamer na Planini, Štajarsko.

Lepo

posestvo

v najbližji okolici Ljubljane je
pod ugodnimi pogoji

naprodaj.

Ponudbe pod „F. Z.“ na uprav-
ništvo „Domovine“ v Celju.

(413) 2-1

(421) 2-1

POZOR samice in samci!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni na maternici in modromu ter raditega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetijski hiši.

Naročuje se edin. in točno le pod naslovom: MESTNA LEKARNA, ZAGREB. Gornji grad št. 25, poleg cerkve sv. Marka. — Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotica se ne pošilja. Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na pošto:

1 ducat (12 stekl.)	-	-	4 K
3 ducat (36 „)	-	-	11 „
5 ducat (60 „)	-	-	17 „
10 ducat (120 „)	-	-	32 „

Mestna lekarna
Zagreb

Markov trg št. 36.

Ustanovljena leta 1360.

(394) 10-3

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta šte. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lito železo, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelske a orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomaževa žlindra, najboljše umetno gnojilo.

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna

Cene nizke.